

Bu qeydlər çox-çox əvvəllər istedadlı qələm sahibi, tanınmış yazıçı Miraslan Bəkirinin yarıməsrlik doğum günü münasibətilə qələmə alınmış təəsüratlardır. Ancaq məqalə o vaxtlar heç bir mətbu orqana təqdim edilmədi, köhnə yazılar arasında qaldı. Bu yaxınlarda dəyərli ziyalı, filologiya elmləri doktoru, professor Almaz Ülvü Binnətovanın imzası ilə “Yeni Azərbaycan” qəzetinin 13 dekabr 2024-cü il sayında (230) dərc olunan maraqlı məqaləni oxuduqda keçmiş yazını eyni adlı qəzet səhifələrinə çıxarmağı vacib saydım. Bu qeydlər Miraslan Bəkirli şəxsiyyətinin, onun orijinal yaradıcılıq yolunun bir sıra maraqlı cəhətlərinə əlavə işıq salardı...

Bədii sözün qüdrəti

Təxminən 20-25 il əvvəlin söhbətidir. Kiçik bir kollektivlə “Sovet Ermənistanı” deyilən respublika qəzetini buraxırdıq. Mənə məsul katib vəzifəsi etibar olunmuşdu. Qəzetin çapı ilə bağlı çox şey bu “bərədən” keçirdi.

Ştatlı işçilərlə yanaşı, “yerdən” yazanlarımız da vardı. Böyük əskəriyyəti ziyalılar, müəllimlər idi. Məktəblilər, ələlxüsus da öz gələcək həyatını jurnalistliklə bağlamağa meyl göstərən yuxarı sinif şagirdləri, məzunlar da qəzet səhifələrində görünməyə can atır, əksər hallarda da buna müvəffəq olurdular. Bu, həm də həyatın tələbindən irəli gəlirdi: qəzet yazısı jurnalist olmağa hazırlaşan abituriyent üçün ən yaxşı zəmanət hesab olunurdu...

Bir gün redaksiyaya ortaboylu, ağbəniz, arıq bir oğlan gəldi. Əlində bir dəstə şəkil tutmuşdu. Tanış olduq. Utana-utana: -Miraslan Bəkirov, -dedi. Sonra şəkilləri stolun üstünə qoydu. Respublikanın iri maldarlıq rayonu kimi tanınan Kalininodan (keçmiş Cəlaloğlu) idi. Tanıdım. Qəzetdə ara-sıra informasiyalarla çıxış edirdi, bir-bir şəkil də göndərirdi. Onun bu cəsarəti xoşuma gəldi.

Miraslanın şəkilləri bir o qədər də təkmil deyildi, adi aparatla çəkilmişdi. Ancaq “yerdən gələn səs”, “azərbaycanlı həyatının təsviri” baxımından diqqət cəlb etməyə bilməzdi. Çünki fotoqrafımız qeyri millətin nümayəndəsi idi, özü də rayona çıxmağa bir o qədər də meyl göstərmirdi. Nəticədə Azərbaycan dilində çıxan qəzetdə illüstrasiya nisbəti pozulurdu... Bu “boşluğu” azca da olsa azaltmaq mənasında gənc fotoqrafın “işlərindən” bir neçəsini seçdim, tövsiyələrimi verdim, redaksiyanın tələbini izah etdim. Bu görüşdən sonra Miraslan qəzetin həyatında daha fəallıq göstərməyə başladı.

Növbəti gəlişlərin birində Miraslan foto-şəkillərlə yanaşı, stolun üstünə bir neçə vərəq də qoydu. Hekayə idi. Oxudum. Yazı məni yamanca tutmuşdu. Bir də oxudum. Çox xoşuma gəldi. Adi yazılardakı şablon süjet, müəllifin subyektiv “məni” görünmürdü. Dili rəvan və axıcı idi... Düzü, az qala gözlərimə inanmadım, haradasa ürəyimdən şübhəyəbənzər bir fikir də keçdi (belə hallar olurdu).

Redaksiya adətən çoxlu məktub alırdı. Əksəri Şer nümunələri olardı. Ara-sıra hekayə, yumorisko xarakterli yazılara da rast gəlirdik. Əməkdaşlar arasında bu “boşluğu”

**Əsgər Əsgərov,
Respublika Jurnalistlər
Birliyinin üzvü
8 mart 2005-ci il**

doldurmağa can atanlar da var idi. Həm də redaktorumuz-gözəl təşkilatçı, praktik jurnalisti, çox obyektiv və prinsipial partiya işçisi Cəhangir Əliyev qəzetin keyfiyyətini yüksəltmək, yazıların kəsərini artırmaq üçün janr rəngarəngliyini həmişə diqqət mərkəzində saxlayırdı, ədəbi qüvvələri həvəsləndirmək üçün ayda azı 2 dəfə sonuncu səhifəni onların ixtiyarına verirdi. Vaxt ötdükcə Miraslanın hekayələri də bu “sonuncu səhifələrə” yol tapdı.

Nəsr nümunələri içərisində Miraslan Bəkirovun yazısını fərqləndirən nə idi? Hər şeydən əvvəl yüksək bədiiilik, həyatilik, xarakterik faktları, epizodları bədii sözün qüdrəti ilə yüksəyə qaldırmaq, ülviləşdirmək! Əlimə keçən ilk nümunədənə hiss etdim ki, Miraslan özünü, müəllifi hadisələrin, “ideya daşıyıcısının” rüporuna çevirmir, “fəal tərəfi”, “güclü amili” (öz “məni”) yedəyinə alıb qabağa qaçmır, əksinə, hadisələri bədii yolla, təhkiyə üsulu ilə, özünə-məxsus bir səmimiyyətlə, sadə xalq dilində obrazın təfəkkür tərzinə uyğun şəkildə, xalq deyimləri ilə “bəzəyərək” ortaya qoyur, təsvir və təqdim edir və sanki oxucuya deyir: Budur, əzizim, mənim məhsulum, “mətahım”, buyur, dadına bax...

Tam səmimiyyətlə, üzgörməlikdən (iraq olsun!) kənar Miraslan hekayəsindən aldığım təəssürat, gəldiyim ilk qənaət belə olub. Həm də bu fikir, bu qənaət indi də məni tərk etməyib və bir qədər də irəliyə gedib deyim ki, çox şükür, Miraslan Bəkirli bu amala, bu sevgiyə, bu əməyə, demək olar ki, bütün yazılarında sadıq qalmış, qalır və yəqin ki, gələcəkdə də sadıq qalacaqdır. Nəticəsi isə oxucunu sevindirən gözəl sənət əsərləri olacaqdır.

Doğrusu, bu istəyi, bu arzunu-yəqin Miraslanın özü də etiraf edər,-o vaxtlar, hələ 80-ci illərdə özünə demiş, bir ərkyanalıqla təkid etmişdim: Gözəl oğlan, durma, yaz, vaxt itirmə, sən qeyri-adi dəst xəttin var...

Bu söhbətdən azca sonra bizim qəzetdə Miraslanın “Giley”, “Kişsiz ev” kimi hekayələri dərc olundu, dərhal da oxucu rəğbəti qazandı, letuçkalarda təqdir edildi...

Məsələ var, deyirlər: “Say saydığını say...”. Miraslan tamambaşqa arzularla yaşayırdı. Birdən...bəxtinə “köçkünlük qisməti” düşdü. O, doğulub boya-başa çatdığı Cücəkənddən-şifahi və yazılı nitqinə, eləcə də bədii yaradıcılığına hakim kəsilmiş bu əyalət kəndindən köç edən həmkəndlilərin dəstəsində doğma yurdla vidalaşaraq Bakıya pənah gətirdi. Vəziyyət nə qədər ağır olsa da, Miraslan qələmi yerə qoymağı, televiziyada işləyə-şləyə bədii yaradıcılığını da davam etdirdi. “Çən qarısı”, “İstək”, “Kəndim-kəderim” kitabları işıq üzü gördü. “Azərbaycan” jurnalı onun iri həcmli romanını dərd etmişdir...

XXX

Miraslan Bəkirli nədən yazır-yazsın, onun seçdiyi “obyekt”, mü-

Gələcək uğurlarına daha böyük ümid bəslədiyim istedad sahibi Miraslan Bəkirinin yarıməsrlik həyat yoluna bir nəzər

raciət etdiyi sahə adi həyatımızın bir parçası, daim nəzər-diqqət tələb edən problemlərdir. Ancaq Miraslan öz “tədqiqat obyektini” elə təsvir edir, elə dillə, obrazın xarakteri ilə səsləşən ifadələrlə “bəzəyib” ortaya qoyur ki, nəticə etibarilə “iş” çox orijinal, tərəvətli, qanəddici alınır, oxucunu razı salır, müəllifinə hörmət qazandırır. Təkcə “Həsərət” hekayəsinin qəhrəmanını Məmişin təzadlı nakam taleyinə nəzər salmaq kifayət edir. İlk abzasdanca müəllif sanki oxucunu ovsunlayır, onu “tərkislah” edib arxasınca aparır, hadisələrin “axarından kənara buraxmır”. Bu kiçik parça o qədər təbii, o qədər inandırıcı, obrazlı verilib ki, “daş qəlbli” oxucu belə göz yaşını saxlaya bilmir, höknür-höknür ağlayır, özge torpaqları tutmaq bəhanəsi ilə Qarabağ faciəsini meydana atanlara min-min lənət yağdırır. Həm də oxucu bu həyatı, bu xarakterik epizodu bədii sözün siqləti ilə göylərə qaldıran, ülviləşdirən müəllifə istər-istəməz ürəyində təşəkkür sözləri bildirir... Hekayə sənədli film üçün çox gözəl süjetdir.

Miraslan cəfakəş, öz şəxsi hə-rəkəti, davranışı ilə nümunə göstərən yazıçıdır. Hələ 1996-cı ilin avqustunda ölümü gözləri altına alaraq doğma yurda-Cücəkəndə səfər etməsi, o yerləri obyektivə köçürərək “dolu çanta” ilə Bakıya qayıtması şəxsi fədakarlıqdan, yurd həsrəti yangısından başqa bir şey deyil... Bu səfər nəticəsində “Kəndim-kəderim” povesti yarandı. Belə bir cəsarət, “partizanlıq” hələmhələm hər oğula xas deyil. Doğma torpaq, övlülər və dirilər barəsində sənədli yazı və film ortaya qoymaq qəhrəmanlıqdır.

Bəkirinin yaradıcılığında daha bir cəhət qabarıq şəkildə özünü göstərir: onun hekayə, povest, romanlarında yurd yerinin toponimikası hər addımbaşı oxucunun “rastına çıxır”, köçkün, didərgin, yazıçı, ziyalı, vətəndaş üçün, fərqi yoxdur, bu, çox önəmli haldır. Yoxsa, əsrlər ötəndən, nəsillər köç edəndən sonra bu coğrafi adlar da unudula bilər. Onları yaddaşlarda yaşatmaq üçün Miraslan müəllim gözəl priyom seçmişdir. Təqdirəlayiq haldır...

XXX

Bəkirli Miraslan, onun yaradıcılığının bəzi xüsusiyyətləri, qazandığı uğurların sirləri barədə çox şey demək, daha tutarlı mülahizə yürütmək olar. Onun həyat amalı, əlimizin altında olan bədii nümunələri buna tam və dolğun əsas verir. Bu yazı da adi oxucu qeydi olduğu üçün burada fikrimizi tamamlayıb əvvəlki qaydada təkidlə ısrar edirəm: Yaz, yarat, Miraslan, sənə istedad da var, həvəs də var, xammal da, dərin müşahidə qabiliyyəti də, yüksək ümumiləşdirmə bacarığı da, gözəl dil də, bədii təsvir üsulları da.

Uğur olsun, 50 yaşın mübarək!

Sənə inanıram, əminəm ki, oxucu (bəlkə elə mən özüm də) Azərbaycan nəslini sayılıb-seçilən şah əsərlərini yarada biləcək beşon-samballı müəllif içərisində bir imza da görə biləcəkdir: Miraslan Bəkirli!

Bunun bir balaca geci-tezi ola bilər!